

Kaupunkien viherrakenteen suunnittelun nykytilakatsaus

Kaupunkivihreän seminaari 31.10.

Ella Lahtinen, Green Building Council Finland

Merete Kemppainen, Aalto-yliopisto

Viherrakenteen suunnittelun nykytila

- Viherrakenne on parasta ilmastonmuutokseen sopeutumista
- Samaan aikaan kaupunkivihreän määrä vähenee ja pirstaloituu
- Viherrakenteen vaaliminen on arvovalinta ja talouskysymys
- Kaupunkien tavoitteissa ristiriitaisuutta
- Luonnon systeemisyyys haastaa maankäytön suunnittelua

Raportissa käsitellään

- Viherrakenteen suunnittelun ohjaus osana maankäytön suunnittelua
  - EU:ssa biodiversiteettistrategia ja ennallistamisasetus, pohjoismaisia suosituksia
  - Alueidenkäyttölaki uudistuu juuri,
  - VATEissa ei mainintaa viherrakenteesta mutta tavoitteet puoltavat viherrakenteen säilyttämistä ja vahvistamista
- Katsaus hankekaupunkien maankäytön suunnitteluprosesseihin
  - Ei merkittäviä eroja, tuotettiin ohessa kuvaukset viherrakenteen suunnitteluprosessista kaupunkien käyttöön
- Katsaus hankekaupunkien viherrakenteen suunnittelun ohjaukseen
  - Kehitys- ja toimenpideohjelmilla konkretiaa viherrakenteen suunnittelun ohjaamiseen
  - Ohjelmatyö pääasiallinen väline luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen
  - Kaupunkien ohjausmenetelmissä ja kehittämisohjelmissä eroja, mutta yhteinen tavoite: viherrakenteen kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen osana laajempaa kaupunkirakennetta

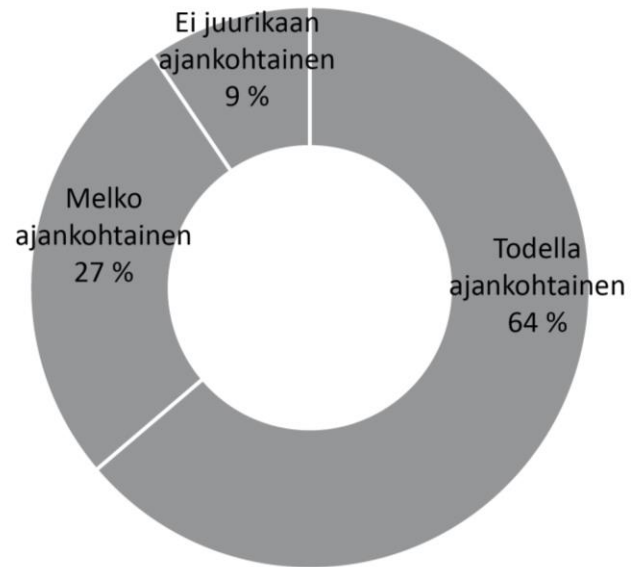
Haastattelut ja kyselyt

Asiantuntijoille laaditut kyselyt sekä hankkeen pilottisuunnittelijoiden haastattelut

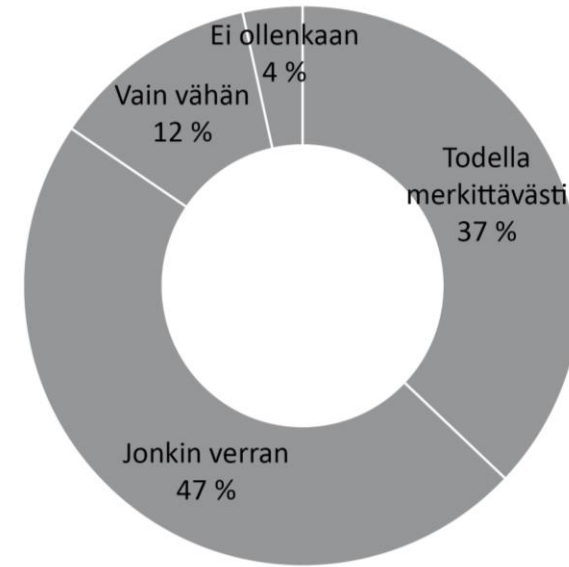
- Toteutus
  - Keskeiset tulokset ja johtopäätökset, joiden pohjalta on tunnistettu keskeisimmät suunnittelun pullonkaulat
- Artikkelit:
"Kaupunkisuunnittelun biodiversiteettikäänne 2020-luvulla"

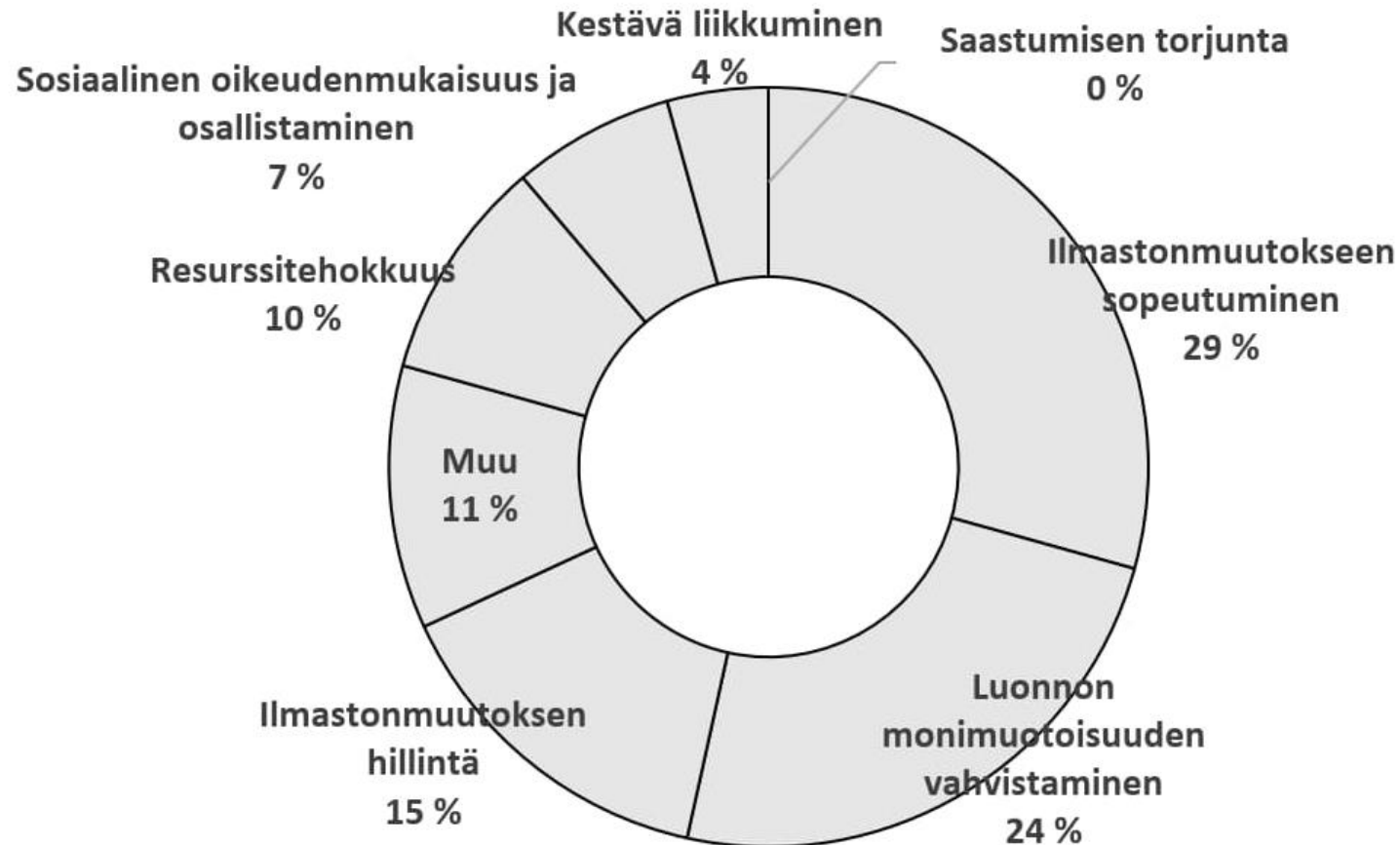
Kuinka ajankohtainen teema luonnon monimuotoisuus on työssäsi tai tehtävässäsi? (N=116)

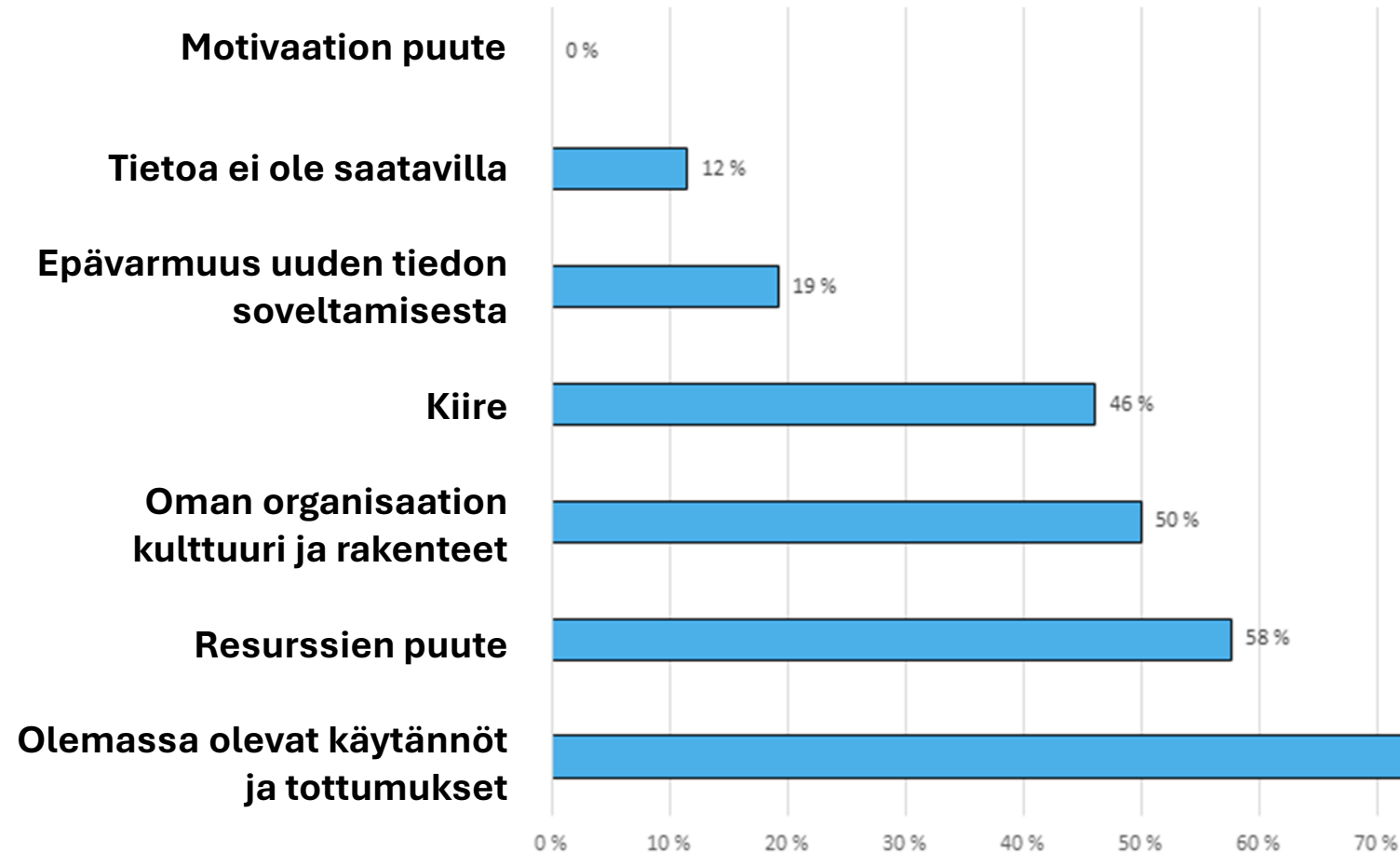
Kuinka merkittävästi kaupungin viherrakennetta koskevat teemat ovat kasvaneet osaksi tehtäväkuvaasi viimeisen viiden vuoden aikana? (N=116)

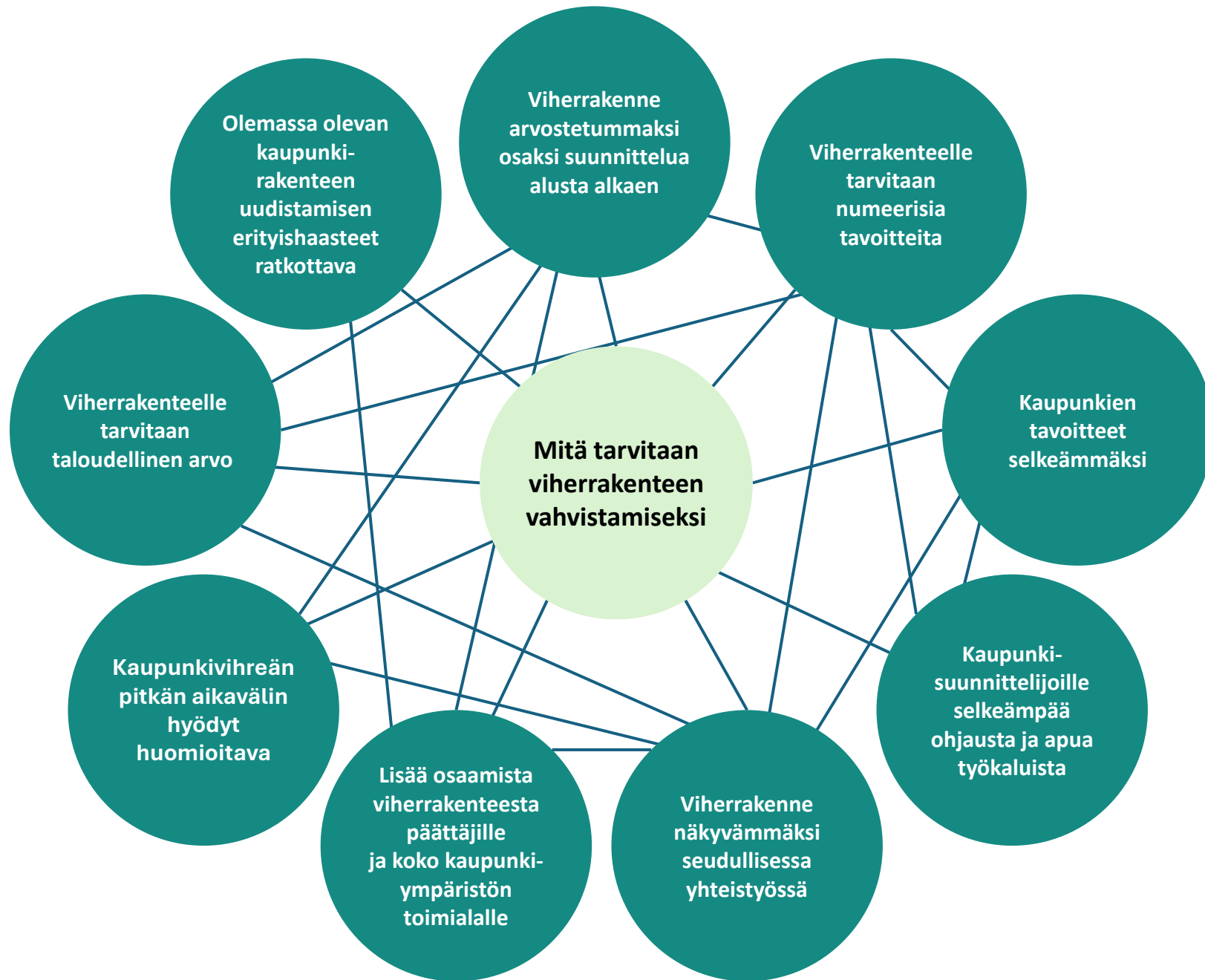

Minkä kestävä kehityksen osa-alueen kanssa teet eniten töitä?

Mitkä ovat keskeiset haasteet, jotka liittyvät uuden tiedon omaksumiseen ja soveltamiseen kaupunkien vihreän infrastruktuurin osalta?

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Olemassa olevan kaupunkirakenteen uudistamisen erityishaasteet ratkottava

Viherrakenne arvostetummaksi osaksi suunnittelua alusta alkaen

Viherrakenteelle tarvitaan numeerisia tavoitteita

- Viherrakenteen ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen ei ole kaupunkisuunnittelussa riittävän korkealla prioriteetilla tai samassa arvossa kuin muut suunnittelunäkökulmat
- Alkuvaiheessa painottuu paljolti liikenne ja kunnallistekniikka
- Viherrakennetta ei ykkösprioriteetiksi, mutta yhtä tärkeäksi kuin muut suunnittelun osa-alueet
- Erityisesti viherrakenteen monihyötyisyys selkeämmin esille ja arvostetummaksi osaksi suunnitteluprosessia.
- Tarvitaan riittäviä resursseja sekä viherrakenteen asiantuntijoiden vahvempaa osallistumista kaikissa kaavavaiheissa.

”Viherrakenteen tuottamat ekosysteemipalvelut tulisi nähdä osana muuta kaupungin palveluverkkoa”

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Olemassa olevan kaupunkirakenteen uudistamisen erityishaasteet ratkottava

Viherrakenne arvostetummaksi osaksi suunnittelua alusta alkaen

Viherrakenteelle tarvitaan numeerisia tavoitteita

- Numeerisia tavoitteita käytetään yhä enemmän
  - Mm. latvuspeittävyys, 3-30-300-tavoite sekä viheralueiden etäisyystavoite
- Numeerisilla tavoitteilla tarkempaa, läpinäkyvämpää suunnittelun ohjausta, antavat parhaimmillaan yksiselitteisen ja konkreettisen pohjan arvioinnille.
- Numeeriset tavoitteet auttavat asettamaan viherrakenteen tasarvoiseen asemaan muiden suunnittelunäkökulmien kanssa
- Huomioitava, että tavoitteet voivat toisinaan myös kilpailla keskenään

toimialalle

seudullisessa yhteistyössä

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Olemassa olevan kaupunkirakenteen uudistamisen erityishaasteet

Viherrakenne arvostetummaksi osaksi suunnittelua alusta alkaen

Viherrakenteelle tarvitaan numeerisia tavoitteita

- Poliittisten päätösten ja kaupunkistrategioiden ristiriitaisuudet suuria suunnittelua vaikeuttavia haasteita
  - Etenkin kaupunkien merkittävä ja nopea asukasmäärän kasvu ja asuntotuotantotavoitteet nähdään ristiriitaisina luonnon vaalimisen ja lisäämisen kanssa.
- Parempien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan tiiviimpää vuoropuhelua johdon, päättäjien ja suunnittelijoiden välillä.

Kaupunkien tavoitteet selkeämmäksi

Kaupunkisuunnittelijoille selkeämpää ohjausta ja apua työkaluista

Lisää osaamista viherrakenteesta päättäjille ja koko kaupunkiympäristön toimialalle

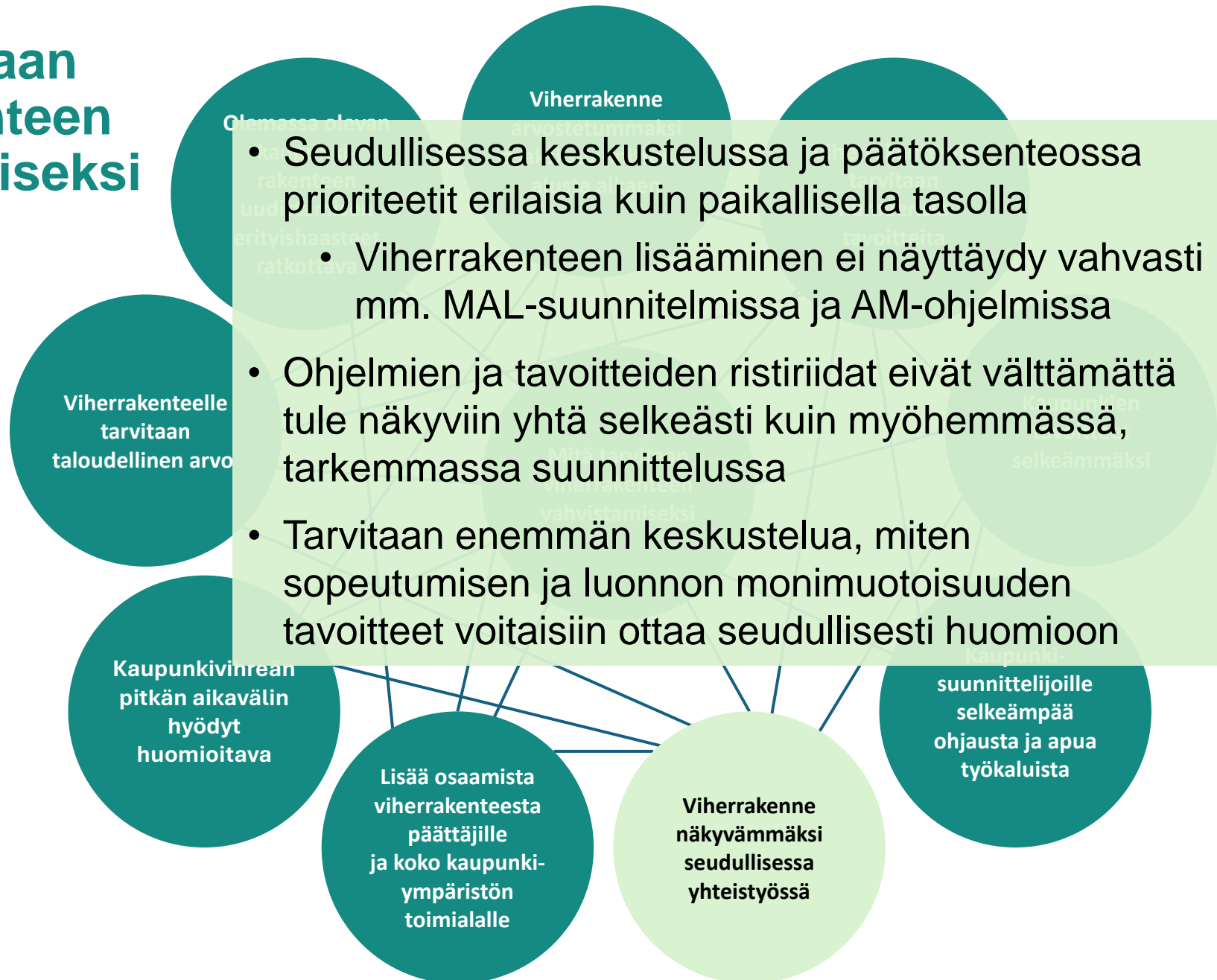
Viherrakenne näkyvämmäksi seudullisessa yhteistyössä

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen nousseet kaupunkien päätöksentekoon vasta viime aikoina – lähinnä uhkien näkökulmasta
- Monimuotoisuutta ei ymmärretä tarpeeksi laajasti. Monihyötyisyys jää usein huomaamatta – jos hyötyjä tunnistetaan, keskitytään vain yhteen kerrallaan.
- Asiantuntijoiden tärkeää avata käsitteitä ja teorioita päättäjille toistuvasti
- Osaamista on oltava myös muilla suunnittelijoilla. Kaavan luontotavoitteet voidaan vesittää, mikäli toteutusvaiheessa ei ymmärretä kaupunkivihreän merkityksiä tai osata käsitellä sitä tasa-arvoisena näkökulmana

Viherrakenteelle tarvitaan taloudellinen arvo

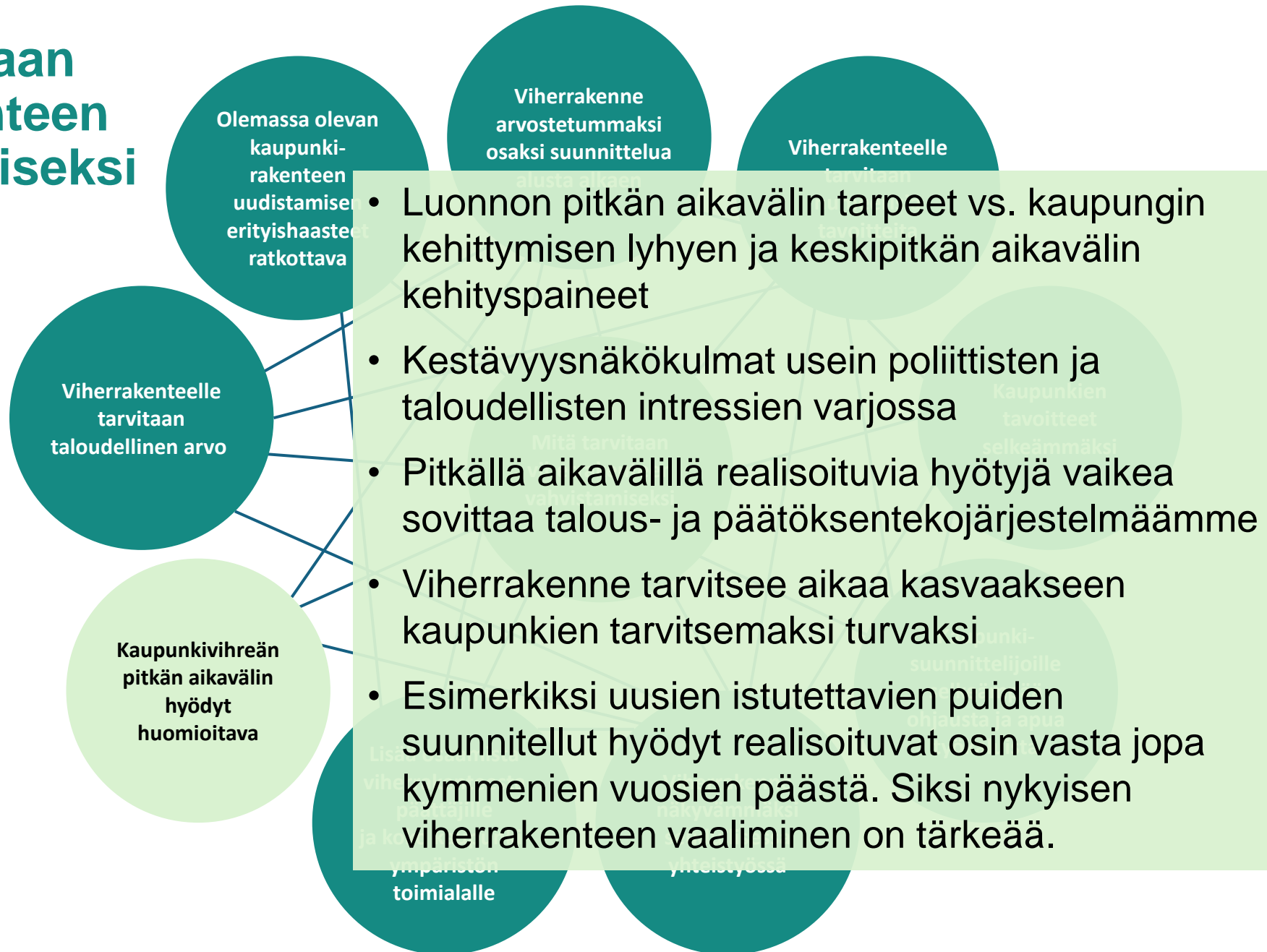
Kaupunkivihreän pitkän aikavälin hyödyt huomioitava

Lisää osaamista viherrakenteesta päättäjille ja koko kaupunki-ympäristön toimialalle

Viherrakenne näkyvämmäksi seudullisessa yhteistyössä

selkeämpää ohjausta ja apua työkaluista

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

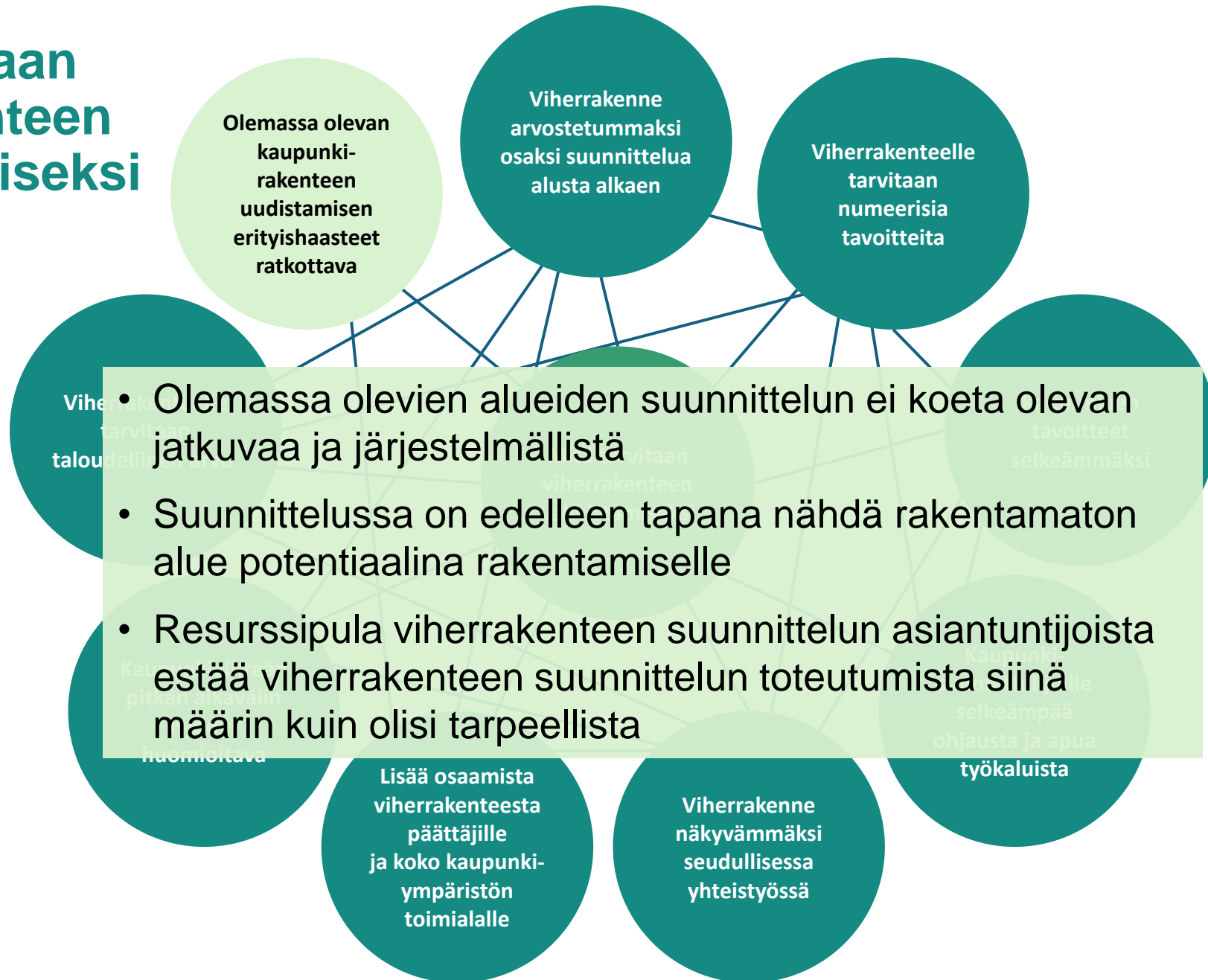

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Mitä tarvitaan viherrakenteen vahvistamiseksi

Yhteenveto

- Viherrakenteen monihyötyisyys – kuten sen tarjoamat ekologiset ja sosiaaliset palvelut – tulisi tuoda **näkyvämmäksi ja arvostetummaksi osaksi suunnittelua alusta alkaen.**
- Viherrakenteelle tarvittaisiin myös **numeerisia tavoitteita**, jotka voisivat ohjata viherrakenteen suunnittelua aiempaa tarkemmin ja johdonmukaisemmin.
- **Poliittisissa päätöksissä** ja kaupunkistrategioissa esiintyvää ristiriitaisuutta kasvutavoitteen ja viherrakenteen vahvistamisen ohjauksessa tulisi pyrkiä vähentämään, jotta tavoitteet eivät vaikeuta toisiaan. Niiden yhteensovittamista tulisi **ohjata selkeämmin**, jotta ristiriita ei jää yksittäisen suunnittelijan tapauskohtaisesti ratkaistavaksi.
- Suunnittelijoilla on tunnistettu **informaatiohäky ja resurssipula**, mikä vaikeuttaa uusien käytäntöjen käyttöönottoa.
- Tarvittaisiin enemmän keskustelua siitä, miten sopeutumisen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet voitaisiin **huomioida seudullisesti**, jotta viherverkosto voisi jatkua yli kaupunkien ja alueiden rajojen.
- Viherrakenteesta tarvittaisiin **lisää osaamista** päättäjille ja koko kaupunkiympäristön toimialalle.
- Viherrakenne tarvitsee aikaa kasvaakseen kaupunkien tarvitsemaksi turvaksi, eli **nykyistä viherrakennetta olisi voitava vaalia** paremmin.
- Viherrakenteen suunnittelussa on erityisiä haasteita alueilla, joissa **olemassa olevaa kaupunkirakennetta** pitäisi uudistaa.